Posudek na disertační práci

Ing. Mgr. Jakuba Jedlinského – Alternativní pohled na měnový systém EU: zkoumání pomocí SFC modelů

Předložená disertační práce obsahuje – zejména ve svých prvních dvou kapitolách – diskusi interesantního vzorku literatury, který z velké části přesahuje záběr toho, co je vnímáno jako ekonomie. Je sympatické, že autor načerpal velké množství inspirace i v oblastech, které jsou od ekonomie poměrně daleko. (Mj. v nyní hojně citované práci antropologa Graebera – *Debt: The First 5,000 Years).*

Jednou ze slabin práce je její úvod, který ve své části s názvem „Kontext" přináší řadu tvrzení, která jsou sporná, arbitrární a s další částí práce v kontextu příliš nejsou.

To, co je na práci nejvíc obdivuhodné - a to je šíře záběru autora - je zároveň velkým nebezpečím pro metodologii práce. Autor sám na straně 7 říká: *„Práce čerpá z široké škály různých zdrojů, v žádném případě se neupíná na jeden myšlenkový proud. Snaží se čerpat z protichůdných názorových proudů a kriticky vyhodnocovat všechny argumenty a tvrzení."*

Zde je asi užitečné zopakovat jeden z nejznámějších Keynesových citátů: „The ideas of economists and political philosophers, both when they are right and when they are wrong are more powerful than is commonly understood. Indeed, the world is ruled by little else. Practical men, who believe themselves to be quite exempt from any intellectual influences, are usually slaves of some defunct economist."

Autor se ale vymezuje metodologicky pouze nepřímo. Již samotné vymezení hypotéz práce neguje některé axiomy soudobé ekonomie hlavního proudu i dalších společenských věd. Konkrétně hypotéza číslo 2 nepřímo odmítá předpoklad neutrality peněz, hypotézy 2 a 3 nepřímo negují některá z Kaldorových stylizovaných fakt v teorii růstu. Autor na straně 12 přiznává, že vychází z několika normativních předpokladů: „lepší měnový systém je takový, který je udržitelnější, stimuluje vyšší produkci fixního technického kapitálu, generuje vyšší životní úroveň domácností a konzervuje bohatství ve společnosti". To je ale v rozporu se standardním vnímáním produkční funkce a to včetně funkce Cobb-Douglasovy, kterou v rozšířené formě autor později používá (a předpokladu steady state, alespoň pro krátká období). Jako by nereflektoval na situaci klesající mezní produktivity faktorů a předpokladů stálého stavu (který předpokládá optimální kombinaci výrobních faktorů – srov. hypotéza 2). Pokud se to snaží částečně vysvětlit v kapitole 3, měl by tak učinit již v rámci metodologické diskuse v kapitole 2. Substituovatelnost faktorů v produkční funkci totiž autor v kapitole 2 přiznává.

Dále se na straně 12 vyslovuje takto: „ekonomie nemá obhajovat nedostatek, ale pokoušet se ho překonat" – znamená to tedy, že odmítá axiom nenasycenosti potřeb, který je vlastní nejen standardní mikroekonomii, ale i moderním interpretacím Maslowovy pyramidy potřeb (ke které se ale hned na straně 13 hlásí)?

Shrnuto, **domnívám se, že hypotézy práce leží mimo některých standardních předpokladů soudobé ekonomie – a to jak monetární ekonomie, tak teorie růstu.**

Z hlediska hodnocení struktury práce bych uvedl, že tělem práce jsou dvě volně navazující kapitoly. Jednak kapitola 2, která pokrývá prvních 90 stran práce, obsahuje rozvětvenou teoretickou diskusi o roli peněz včetně vyslovení kritiky fungování současných měn a uvedení některých alternativ, jak by také měna (peníze) měly v systému fungovat a jaké hrají role. Kapitola je velmi podnětná a to i proto, že obsahuje opravdu pluralitní pohled na funkce peněz a to včetně jejich historické geneze. Na zde zpracovaný vhled do literatury se nespecializuji, takže mohu konstatovat dále pouze to, že se mi líbí.

Pak se jedná o kapitolu 3, která přináší interpretaci simulací vývoje zjednodušeného modelu ekonomiky. Vychází z modelu Minsky, využívaného mj. neomarxistickým ekonomem Stevem Keenem. Modelování vychází z tzv. Godleyho tabulky a pracuje s

modifikovanou variantou Cobb-Douglasovy produkční funkce. Ověřuje s využitím simulací na datech Eurostatu v práci zvolené hypotézy. Jedním ze závěrů je, že modelově je současný charakter fiat měn pro stabilitu systému vhodnější než alternativy. Určitě by stálo za diskusi, za jakých úprav by model generoval opačný výsledek.
Celkově lze konstatovat, že práce otevírá více otázek, než přináší odpovědí, což bývá pro neutuchající odbornou diskusi dobře. V rámci obhajoby se nabízí, aby autor (i formou výčtu) uvedl, kde nahrazuje běžná stylizovaná fakta, se kterými pracuje ekonomie hlavního proudu, změněnými předpoklady a jak.
Protože jsem měl možnost oponovat i předchozí verzi práce, musím uznat, že nyní předložená verze je na daleko pokročilejší úrovni zpracování. Nejsem si ale jistý, zda aktuálně oponovaná verze už splňuje nároky (zejména metodologické) na disertační práce.

Práci proto v předložené verzi nedoporučuji k obhajobě, zasloužila by ještě jednu metodologickou redakci a rovněž diskusi parametrů použitého modelu s relací na výsledky, které přináší.

V Českém Brodě 25. 3. 2018 Doc. Ing. Stanislav Šaroch, Ph.D.